

İMANIN DİREĞİ VE İKİ CİHANIN SAADETİ

Bismillâhirrahmânirrahîm

Allah'a hamd ü senâlar olsun. Rabbimiz bizi cümleten Peygamber Efendimiz'in şefaatine nâil eylesin. Ümmetin fesada uğradığı zamanda sünnet-i seniyyeyi ihyâ edenler zümresine dâhil eylesin. Böylece cümlemize yüzlerce şehid sevabı ihsan eylesin.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamazdan önce şu mübarek gecede Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye; onun mübarek âl'inin, pâk ashâbının, kıyamete kadar kendisine hüsn-i ittibâ ile ittiba etmiş olan etbânın; onu seven, candan seven, canından çok seven ahbabının, sâir enbiyâ ve mürselînin; cümle evliyâullahın; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri, Peygamber Efendimiz'in hakiki vârisleri olan ulemâ-i muhakkıkîn ve meşâyih-i vâsılîn sâdât-ı turuk-ı aliyyemizin cümlesinin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Mürtezâ'dan müteselsilen bize kadar gelmiş geçmiş olan sâdât ve meşâyih-ı turuk-ı aliyyemizin ruhlarına; hâsseten elimizden düşürmediğimiz şu hadis kitabını yazmış olan

Gümüřhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'a; kendisinden feyz aldığımız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hocamız'a; bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak âhiret sevabını düşünerek her şeylerini feda ederek cihad ederek fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin, muvahhidlerin ruhlarına; cümle hayır hasenât sahiplerinin ve řu caminin yapılmasına, yaşamasına yardımcı olanların bizzat kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına; uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri bazen başka şehirlerden gelerek, dağlar dereler geçerek gelmiş olan siz kardeşlerimizin, âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının, ecdadının ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, Rabbimiz'in huzuruna yüzümüz ak, alnımız açık; sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım. O geçmişlerimizin ruhlarına bağışlayalım, öyle başlayalım.

Hadîs-i şerîfi Ebu'ş-Şeyh, Abdullah b. Abbas *radıyallahu anhümâ*'dan rivayet eylemiş, kitabına kaydetmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadîs-i şerîflerinde buyuruyorlar ki;

«الْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ، وَعِمَادُ الْإِيمَانِ. وَمَنْ عَلَّمَ عِلْمًا
أَنْمَى اللَّهُ لَهُ أَجْرَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا،
فَعَمِلَ بِهِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا لَمْ يَكُنْ
يُعَلِّمُهُ. أَبُو الشَّيْخِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

el-İlmü hayâtü'l-islâmi ve i'mâdü'l-îmâni
ve men alleme ilmen enmallâhu lehû ecrâhû
ilâ yevmi'l-kiyâmeti ve men tealleme ilmen
fe amile bihi kâne hakkân alellâhi en yûalli-
mehu mâ lem yekün ya'lemuhu.

el-İlmü hayâtü'l-islâmi. “İlim, İslâm’ın
canıdır, hayatıdır.” *Ve i'mâdü'l-îmâni.* “Ve
imanın ana direğidir. Sütunudur. İmanın da-
yandığı, imanı ayakta tutan direğidir.” *Ve*
men alleme ilmen enmallâhu lehû ecrâhû ilâ
yevmi'l-kiyâmeti. “Kim bir ilim öğrenirse Al-
lah ona bir sevap verir. Ama bu sevabı olduğu
gibi bırakmaz. Kıyamete kadar o sevabı bere-
ketlendirir. Kârlandırır. Nemalandırır. Büyütür
büyütür büyütmüş; ecrini öyle verir.” *Ve men*
tealleme ilmen fe amile bihi kâne hakkân
alellâhi en yûallimehu mâ lem yekün
ya'lemuhu. “Kim bir ilim öğrenir de onunla
amel ederse Allah’ın üzerine ona bilmediği

ilimlerin, mânevî ilimlerin, esrârın, ilm-i le-
dünnün kapılarını açmak hak olur. Çünkü bil-
diğiyle amel etti. Allah ona bilmediği ilimlerin
kapısını açar.”

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu hadîs-i şerîf, bu konu son derece mü-
him bir konudur. İki cihanın saadeti ve hakiki
hayatı İslâm’la mümkündür. Mü’min olmadık-
tan sonra insanlar kendisini yaşıyorum sanma-
sınlar. Yaşıyor ama ölüler gibi. Kalpler ölü.
Onların yaşamasına yaşamak denmez. İki ci-
hanın hayrı, bereketi, hayatı, canlılığı
İslâm’ladır. İslâm’ın hayatı da ilimdir. İlim
olmadığı zaman İslâm çöker. Söner. Hurafele-
re batar. Yıkıntılar arasında kalır. Enkaz ara-
sında kalır.

Müslümanlar ilimsiz oldukları zaman ne
Allah’ın rızası yolunu bulurlar ne de kâfirlere
karşı cihad edip kendilerini kurtaracak izzet
ve itibar yolunu bulurlar ne de bir muvaffaki-
yete nâil olurlar.

İşte Tacikistan, işte Türkmenistan, işte
Kazakistan, Türkiye’nin dışındaki nice İslâm
beldeleri, ilim olmadığı zaman durumun ne
kadar fena olduğunu gösteren misaller... Eğer
onlar kâfirlere karşı gereken hazırlıkları za-

manında yapsalardı ne Endülüslü müslümanlar gerilerdi, ne Balkanlar'da müslümanlar gerilerdi, ne Kafkasya'da gerilerdi, ne Orta Asya'da gerilerdi. Kâfirler mü'minlere yol bulamazdı.

Fatih Sultan Mehmed Han hazretlerinin hayatını 29 Mayıs münasebetiyle bir kere daha okuyup hatırladığımız zaman hayretler içinde görüyoruz ki müthiş bir cevvaliyet ve hayatiyet var. Cennet-mekân; Arapça, Farsça, Rumca, Latince, Yunanca, Sırpça birçok dilleri biliyor. Birçok şeyle ilgili. Buluşlar yapıyor, teknik buluşlar yapıyor. Havan topu bulmak gibi, topları büyük çapta döktürmek gibi, gemileri karadan yürütmek gibi teknik ve teknolojik bakımından da emsalsiz çalışmalar yapıyor. Bizim için çok büyük bir örnek.

Onun için bizim ilme sımsıkı sarılmamız gerekiyor. Sadece dünya için değil imanın da direği ilim. İlim olmadığı zaman Allah'ın rızasını kazanacağım diye ibadet nâmına hurafe icrâ ediyor. Yalan yanlış işler yapıyor. Sevap işleyeceğim derken günah işliyor. Faydalı olacağım derken zararlı oluyor. Kaş yapayım derken göz çıkartıyor. Tedavi edeyim derken öldürüyor. O bakımdan imanın da direği İslâm.

Onun için dünyayı isteyen ilme çalışacak. Âhireti isteyen ilme çalışacak. Her ikisini isteyen yine ilme çalışacak. Allah'ın rızasını isteyen yine ilme çalışacak. Çünkü İslâm onunla canlanıyor.

İlim nedir?

Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfte nasıl tarif etmiş:

«الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْعَمَلِ، وَمِلَاكُ الدِّينِ الْوَرَعُ، وَالْعَالِمُ
مَنْ يَعْمَلُ بِالْعِلْمِ وَإِنْ كَانَ قَلِيلًا. أَبُو الشَّيْخِ، عَنْ
عُبَادَةَ.»

el-İlmü hayrun mine'l-ameli ve milâkü'd-dîni el-verau ve'l-âllimü men ya'melü bi'l-ilmî ve in kâne kalîlen.

Ubâde b. Sâmit *radiyallahu anh'* ten yine aynı alim Ebu'ş-Şeyh kitabına kaydetmiş. Efendimiz Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* diyor ki;

“İlim amelden daha hayırlıdır.”

Mâlum bir amel var, icraat var. Namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, zekât veriyoruz, tesbih çekiyoruz... Amel, âmâl-i sâliha, sâlih

ameller. İlim amelden daha hayırlıdır. Çünkü ilim olmayınca ameller de fesada uğrayabiliyor. Bâtıl olabiliyor, heba olabiliyor, kabul olmayabiliyor. Güzel yapılmıyor. Kıymetlisi kıymetsizi anlaşılabilir.

Onun için ilim öğrenmek nafîle ibadet etmekten önde gelir. İlim, amelden daha önde gelir. Sizlerin ve bizlerin şu devirde, şu zamanda ilmin azaldığı, İslâm'ın iyi tanınmadığı şu devirde ilme sarılmamız lazım. Hepimizin fıkıh kitabı okumamız lazım. Hadis okumamız lazım. Tefsir okumamız lazım.

Bakın camimizin içinde hadis kitabı okuyoruz.

Camimizin önünde Fıkıh Enstitüsü kurduk. Muhteşem bir eserdir o. Evet boyu küçüktür ama muazzam bir eserdir. Çünkü orada fıkıh öğretilecek. Çocuklar, gençler, üniversite mezunları yüksek seviyede fıkıh öğrenecekler. Allah'ın dinini öğrenecekler. İlim amelden daha hayırlıdır. Ona büyük pay ayırmamız lazım. İbadete düşüp kenara çekilmekten ziyade ilme düşüp ilim üzerinde çalışmak lazım.

Hani müslümanları çok tenkit ederler ya, tanımayanlar dervişleri bilhassa tenkit eder-

ler. İşte bir kenara çekilip miskin miskin tesbih çekmek filan sanırlar.

“Böyle şey olmaz...”

Zaten biz “Öyle şey olmaz!” diyoruz. Sizden önce diyoruz. Uyuyanları uyandırmaya çalışıyoruz. Yatanları kaldırmaya çalışıyoruz. Duranları harekete geçirmeye çalışıyoruz. Adam diyor ki;

“Sırf tesbih çekmekle olmaz.”

Sırf tesbih çekmekle olmaz tabii. İşte bak söylüyoruz. Ama tesbih çekmeden de olmaz! Sen de zikirden kaçma şaşkın adam! Sen de zikirden kaçma; nefis ve şeytan seni aldatıp da zikirden kaçırmasın, çünkü zikir çok sevaplı bir ibadettir! Evet, amel güzel. Farz olan amelleri yapacağız. O devirler yaşanmış. O çeşit insanlar gelmiş geçmiş. Terk etmişler dünyayı. Çekilmişler bir kenara. İbadet ibadet ibadet...

Hayır, ilim daha önde geliyor. İnsanın vefatına bir gün kalsa yine ilimle meşgul olacak. Bu tamam. Fakat;

Ve milâkü'd-dîni el-verau.

Bu dinin esası, bel kemiği, iliği, aslı esası nedir?

“Verâdır. Allah’tan korkmak ve bu korkuyu titiz bir şekilde uygulamak. Şüpheliden bile kaçınmak.”

a. Verâ ve Allah Korkusu

Haramdan kaçınacak. Diğer günah şeylerin hepsinden kaçınacak da şüphe olan şeyden bile kaçınacak. Titizlenecek. İşte dinin aslı esas budur.

Ve'l-âllimü men ya'melü bi'l-ilmî.

Ve alim denilen insan bilgi yığınlarını kafasına dolduran insan değildir. Devrilmiş kütüphane değildir. Çok şey bilen insan değildir. Tarifini Peygamber Efendimiz yapıyor:

Ve'l-âllimü men ya'melü bi'l-ilmî. “Alim, ilmini uygulayandır. İlmiyle amel edendir.”

Eğer ilmini uygulamıyorsa o alim sayılmaz. Yüzlerce kitabı ezbere bilmiş bile olsa uygulamadığı için alim sınıfından sayılmıyor. Onun ilmi kendisine sevap kazandırmıyor, vebal yüklüyor.

«الْعِلْمُ مِيرَاثِي وَمِيرَاثُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي. فَمَنْ كَانَ
يَرِثُنِي فَهُوَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ. أَبُو نَعِيمٍ، عَنْ أُمِّ هَانِيَةَ.»

el-İlmü mîrâsî ve mîrâsü'l-enbiyâi kablî fe men kâne yerisünî fe hüve meî fi'l-cenneti.

Ebû Nuaym el-İsfahânî, Ebû Ümmü Hânî *radıyallahu teâlâ anhâ*'dan rivayet eylemiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

el-İlmü mîrâsî. Benim mirasımdır ilim. İlim benim mirasımdır.”

İstemez miyiz Peygamber Efendimiz'den bir hatıra kalsa, bir mendil, bir çorap, bir takke, bir pabuç, bir küçük şey. Hatta sakalının bir kılı yadigâr kalsa elimizde bulunsa istemez miyiz? İsteriz. İşte buyurun istediğinizin âlâsı:

“İlim Peygamber Efendimiz'in mirasıdır.” Buyurun, ilim öğrenin. Peygamber Efendimiz'in mirasına sahip olun. İlim benim mirasımdır, diyor Peygamber Efendimiz.

Ve mîrâsü'l-enbiyâi kablî. “Benden önce gelmiş göçmüş enbiyânın da mirasıdır. Sadece benim değil benden önceki peygamberlerin de mirasıdır.”

Demek ki ilim öğrenen hem Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem*'e varis oluyor hem de ondan önceki

peygamberlere de varis olmuş oluyor. Cümle peygamberlerin varisi olmuş oluyor.

Peki, bunun sonucu nedir?

Fe men kâne yerisünî fe hüve meî fi'l-cenneti. “Kim bana varis olursa hakkıyla varis olursa, cennette benimle beraber olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Cennette Peygamber Efendimiz’le beraber olur. Bu mirasa ortak olan, sahip olan Efendimiz’e o kadar yakınlaşmış olan kimse cennette de Peygamber Efendimiz’le beraber olur.

b. Her Birimizin Ana Mesleği İslam’ı Öğrenmektir

Bu bakımdan gencimiz yaşlımız, ilahiyat talebesi veya başka okulların talebeleri, her kim olursa olsun her birimiz Allah’ın dinini öğrenmekle vazifeliyiz. Tüccar, sanayici, esnaf, işçi, patron, kadın, erkek, hangi meslekten olursa olsun Allah’ın dinini öğrenmek vazifemiz. Geçimimizi sağlamak için bir meslek sahibi olmak, kimseye muhtaç olmamak için çalışmak. Bunlar asil şeyler, güzel şeyler. Ziraat yapmak ticaret yapmak güzel. Peygamber Efendimiz’in mesleği, faydalı, sevaplı.

Fakat her birimizin ana mesleği İslâm'ı öğrenmektir. Sahâbe-i kirâm gibi!

Sahâbe-i kirâmın meslekleri unutulmuştur. Ne yaptığını kimse bilmez. Ama sadece onları hadîs-i şerîflerinden tanırız. Sadece İslâm'a yaptıkları hizmetlerden tanırız. Filanca manifaturacıymış, ötekisi pazarda şunu satarmış, berikisinin şu ticareti varmış. Onları belki bilmeyiz bile. Rivayetlerde karşımıza gelmemişse haberimiz bile yoktur. Biz de öyle olacağız. Bizim ana işimiz, ana faaliyetimiz İslâm'ı bilmek öğrenmek.

İstanbul'da İlim Yayma Cemiyeti'nin ilgilisi yaşlı bir zengin. Geldi bana sordu:

“Hocam! Güney Afrika'dan benden İngilizce bilen din alimi istediler. İngilizce bilen, İngilizce konuşabilen, hutbe okuyabilen, vaaz verebilen din alimi istediler. Ben de aradım. Dini bilen İngilizce'yi bilmiyor. İngilizce'yi bilen dini bilmiyor. Bulamadım.” dedi.

Koca Türkiye'de istenen evsafda bir din adamı bulamamış! Şöyle bir mektup yazmış. Demiş ki;

“Geç müracaat ettiniz, şimdi Ramazan yaklaştığı için hocaların çoğu Almanya'ya vs.

vaaza gittiler. İnşaallah önümüzdeki sene sizin isteğimize müspet cevap verebiliriz.”

“Böyle bir cevap verdim, utandım. Türkiye halifelerin diyarı olduğu için Ümmet-i Muhammed’in bir ara dâru’l-hilâfeti’l-aliyyesi olduğu için, halifelerinin oturduğu bir diyar olduğu için, İstanbul *Dâru’l-hilâfe* diye anıldığı için utandım.” diyor yok bizde böyle bir şey. Yetişmemiş demekten utandım. Onun için böyle cevap verdim.” diyor.

Zengin arkadaşıyla beraber böyle bir grup hâlindeydiler. Ben de ona dedim ki;

“Ben sizi bir müesseseye götüreceğim. Bir gün tayin edin.”

Tayin ettiler. O gün onları aldım, bizim Hadis Enstitüsü’ne götürdüm. Hakyol Vakfımız’ın Hadis Enstitüsü’ne götürdüm. Müdürün odasına oturttum. Bir kere binayı gördüler, hayran kaldılar. Şahane, tarihî, eşsiz emsalsiz güzel bir bina! Müdür izahât verdi: “Şu kadar talebemiz var...” dedi. Hepsi master yapıyor. İlahiyat Fakültesi’ni bitirmiş. Master yapıyor. Bir kaç tanesi de doktora yapıyor. Master yapanlar da sonra doktora yapacak. Yüksek seviyede dinî bilgileri öğreniyorlar. Hepsi Arapça çalışmışlar. Dedim ki;

“Bakın bu çocuklara biz İlahiyat Fakültesi’ni bitirdikten sonra dört sene din ilmini tekrar okuttuk. Çünkü İlahiyat Fakültesi’nde numune okuyorlar. Bir tefsirden numune. Biraz kelâmdan numune. Biraz fıkıhtan numune... Çeşni salata gibi. Numune, vitrindeki eşantiyonlar gibi. dört sene biz fiilen fıkıh, fiilen Arapça, tefsir, hadis; kendilerine aslen lazım olacak bilgileri orada öğrettik. İşte muhtelif yerlere de mezun olup gidenler de oldu. Bunları 2 sene veya 3 sene daha okutalım. Ama bu sefer bütün bilgileri İngilizce olarak okutalım. Öğrendikleri bilgileri İngilizce olarak okutalım. Pakistan isterse Pakistan’a gönderelim. Güney Afrika isterse Güney Afrika’ya gönderelim. Avustralya isterse Avustralya’ya gönderelim. Amerika isterse, Brezilya isterse Brezilya’ya gönderelim.” dedim.

Muhterem kardeşlerim!

Bizim bunu yapmamız lazım. Bana Avustralya’dan; “Hocam bize kadı gönderin, hâkim gönderin!” diyen müslümanlar çıktı. Adam kendisi Malezyalı. Budist imiş, müslüman olmuş. “Bize İslâm’a göre hükmedecek - aramızdaki ihtilafları biz İngiliz hâkimlere götürmek istemiyoruz- İslâm’a göre, fıkha

göre, Kur'an'a göre hükmedecek kadı gönderin bize!" diye benden istediler.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bütün gücümüzle buna yüklenmeliyiz. İlime yüklendiğimiz, hazırlandığımız ve o sahada yetiştiğimiz zaman dünyanın her yerine kardeşlerimiz gidebilecek. Bakacaksınız aranızdan yetişmiş bir kardeşiniz Avustralya'ya gidecek. Ötekisi Brezilya'ya gidecek. Brezilya'dan da talep geldi. Brezilya'da maalesef oraya gitmiş yerleşmiş olan bazı Arap ülkesi mensupları karanlık işlerle, çirkin işlerle meşgul oluyorlarmış. İslâm'ı temsil edecek doğru düzgün bir kimse yokmuş. Giden şahıslar da iş olsun diye orada para kazanmak için filan çalışıyorlarmış. Geçen gün;

"Allah rızası için Allah'ın dinini yayacak insana ihtiyaç var. İslâm'ı güzel temsil edecek insana ihtiyaç var." dediler.

Hepinizin ve hepimizin boynunun borcudur: İlim öğrenmek, ilmî çalışmalara destek olmak; bu benim dediğim tarzda veya bunun başka şekilleriyle alimleri yetiştirmek ve dünyanın her yerine ihtiyaç sahiplerine göndermek vazifemizdir, boynumuzun borcudur.

En faydalı iştir. İslâm'ı diriltmek için İslâm'ı dünyaya hâkim kılmak için yapmamız gereken iş budur. Vebalden kurtulmak için Allahu Teâlâ hazretlerinin rûz-ı mahşerde mahkeme-i kübrâda bize hesap sorduğu zaman hesaptan yüzü ak çıkmamız için yapmamız gereken iş budur.

Hani küçük şeylerle uğraşmayalım. Ana meseleyle uğraşalım. Bir alimi hapse tıksalar hapisteki mahkûmları müslüman eder. Sürgüne gönderseler Sibiryaya, Sibiryadaki insanları müslüman eder. Onun için ilme gayret gösterin. Ayrıca şunu söyleyeceğim: Kendiniz gayret gösterin! Küçük bir çocuğunuzu bir yakınınızı da ele alın! Onu kendiniz nâmına alim yetiştirmeye gayret edin ve ecri sizin olsun! Sizin tarafınızdan yetiştirilsin! Siz meşgul olamamışsınız; o İslâm'ı öğrensin, uygulansın! Ve böylece İslâm dünyanın her yerine anlatılmış olsun. Tebliğ edilmiş olsun. İrşad vazifesi yapılmış olsun ve İslâm aziz olsun galip olsun.

«الْعِلْمُ لَا يَحِلُّ مَنَعُهُ. الدَّيْلَمِيُّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَعَنْ

ابنِ عُمَرَ.»

el-İlmü lâ yahillü men'uhu.

Abdullah b. Ömer *radıyallahu an-hümâ'*dan rivayet edilmiş.

“İlim men edilmez.”

Birisi gelip ilim öğrenmek istedi mi ona mâni olmak yakışık almaz. İsteyen insana vermemek olmaz. Allah rahmet eylesin. Hüsrev Hoca isminde bir zattan bahsediyorlar. Eski yazının yasaklandığı, dinî tedrisatın kaldırıldığı, hocaların takibâta uğratıldığı, Kur'ân-ı Kerîmlerin toplatıldığı, gömüldüğü, yakıldığı zamanda, Fatih Camii'nde ders vermiş, evinde ders vermiş, sabah ders vermiş, akşam ders vermiş. Hatta gözlerim yaşardı: Bir kaç tane kız gelmişler. “Hocam başka zamanımız müsait değil.” demişler. Onlara “Şu zamanda...” demiş. Birkaç genç gelmişler. Başka bir zamanımız müsait değil, gece ders vermiş. Gece ders vermiş. Bu işin kıymetini bilen böyle çalışıyor. Allah bize de ilmin kıymetini bilmeyi nasip eylesin.

«الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، يُحِبُّهُمْ أَهْلُ السَّمَاءِ،

وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحَيْتَانُ فِي الْبَحْرِ إِذَا مَاتُوا إِلَى يَوْمٍ

الْقِيَامَةِ. أَبُو نَعِيمٍ، وَالِدَيْمِي، وَابْنُ النَّجَّارِ، عَنِ
الْبَرَاءِ.

el-Ulemâü verasetü'l-enbiyâi yuhibbühüm ehlü's-semâi ve testağfiru lehümü'l-hîtânü fi'l-bahri izâ mâtü ilâ yevmi'l-kıyâmeti.

c. Âlimlerin Önemi ve Değeri

Hadîs-i şerîf Hz. Ali *radiyallahu anh* Efendimiz'den:

“Alimler yeryüzünün kandilleridir. Fenerleridir. Aydınlatan nurlandıran varlıklardır. Peygamberlerin halifeleridirler ve benim varislerimdirler ve eski Peygamberlerin varisleridirler.”

Bu hadîs-i şerîfte yeryüzünün cehalet karanlıklarının ilimle aydınlanacağı, alimle aydınlanacağı bildirilmiş oluyor. Nasıl burada hadisi okuyalım diye ışıkları yakmışsak nasıl görüntü iyi olsun diye videoya alan kardeşimiz oraya projektörü kurmuş bize doğru tutmuşsa işte yeryüzünün de kandilleri, fenerleri, nurları, nurlandırıcı varlıkları alimlerdir. Bu alimler İslâm'ı bilen imanı bilen alimler; peygam-

berlerin halifeleridir. Bizim Peygamberimiz buyuruyor ki; "Benim varislerimdir ve eski peygamberlerin varisleridir."

«الْعُلَمَاءُ أَمَنَاءُ الرُّسُلِ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ. وَاعْتَزَلُوهُمْ -
وَلَفْظُ الدَّيْلِمِيِّ: وَاجْتَنِبُوهُمْ - مَا لَمْ يُخَالِطُوا
السُّلْطَانَ، وَيَدْخُلُوا الدُّنْيَا. فَإِذَا خَالَطُوا السُّلْطَانَ،
وَدَاخَلُوا الدُّنْيَا، فَقَدْ خَانُوا الرُّسُلَ، فَاحْذَرُوهُمْ.
الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، عَق، كُ فِي «تَارِيخِهِ»، وَالْقَاضِي أَبُو
الْحَسَنِ بْنُ أَحْمَدَ الْأَسَدُ فِي «أَمَالِيهِ»، وَأَبُو نَعِيمٍ،
وَالدَّيْلِمِيُّ، وَالرَّافِعِيُّ، عَنْ أَنَسٍ.»

*el-Ulemâü ümenâu'r-rusuli alâ ibâdillâhi
va'tezilûhüm ve'ctenibûhüm mâlemu yuhâli-
tu's-sültâne ve yüdâhilu'd-dünyâ. Fe izâ
hâletu's-sültâne ve dâhalü'd-dünyâ fe kad
hânû er-rusule fe'hzerûhüm.*

el-Ulemâü ümenâu'r-rusuli. "Alimler peygamberlerin eminleridirler. Emanet verdikleri emanetçileridirler."

Peygamberler bunlara kimleri emanet etmiş?

Alâ ibâdillâhi. “Allah’ın kullarının üzerine peygamberlerin tayin etmiş oldukları emanetçilerdir alimler.”

“Bak bu kullar benim ümmetimdir. Sen gel bunun başında emanetçi ol. Bunları hıfzet. Bunları zâyî etme. Bunları çarçur etmesinler. Bunlar zâyî olmasın. Bunlar bozulmasın!..” diye hani bir metaı bir yere koyarsınız, başına bekçi koyarsınız. Bir yeri ekersiniz, bağ kulübesi yaparsınız, çardak yaparsınız, mahsul olduğu zaman kimse çalmasın diye beklersiniz.

Bu ümmetin mensuplarını, insanları korumak üzere peygamberlerin bu kulları emanet ettikleri şahıslar kimlerdir?

Alimlerdir!

Ümenâu’r-rusuli alâ ibâdillâhi. “Allah’ın kullarını korusunlar diye peygamberlerin emanetçi tayin ettikleri kişiler peygamberlerin emanetçileri alimlerdir.” *Va’tezilûhüm ve’ctenibûhüm mâlemu yuhâlitu’s-sültâne.* “Bunlara ilişmeyin. Sataşmayın. Bunlara yan çıkmayın, karşı çıkmayın. Zarar verici bir tavır almayın!”

Allahu alem “Hürmette kusur etmeyin!” demek.

Ne zaman?

Mâlemu yuhâlitu's-sültâne ve yüdâhilu'd-dünyâ. “Sultanlarla düşüp kalkmadıkça dünyalık meselesine dalmadıkça bunlara ilişmeyin. Hürmette kusur etmeyin. Aleyhlerinde söz söylemeyin.” *Fe izâ hâletu's-sültâne ve dâhalü'd-dünyâ fe kad hânû er-rusule.* “Ama sultanın peşine kuyruğuna girerlerse ve dünyalığa dalarlarsa dünyalık peşine, sevdasına düşerlerse o zaman bu emanetçiler peygamberlere hıyanet etmiş demektir. Emaneti koruyamamış, emanete hıyanet etmiş demektir.” *Fe'hzerûhüm.* “O zaman sakının!”

d. Âlimin Vazifesi Sultanın Karşısında Hak Sözü Söylemekti

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Demek ki alimin hası, hayırlısı siyasî otoriteye boyun eğmeyendir. Siyasî otoriteye dalkavukluk etmeyendir. Dünyalığa meyletmeyendir. Para pul, mevki makama tenezzül etmeyen kimsedir. Korkmayacak. Aldırmayacak. Dalkavukluk yapmayacak. Maddî menfaat peşinde koşmayacak. Alimin emanetçiliği bu vasfıyla devam ediyor. Bu vasfı bozulursa zenginlerin, muktedir insanların, iktidar sahipler-

rinin peşine düşerlerse, dünyaya dalarlarsa, o zaman görevlerine vazifelerine hıyanet etmiş oluyorlar. O zaman onlardan kaçının, buyruluyor. Alimin vazifesi sultanın karşısında hak sözü söylemektir. Ona dalkavukluk etmek değildir, hak sözü söylemektir. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri bir hadîs-i şerîflerinde buyuruyor ki;

Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkin inde sultânin câir. “Cihadın en üstün derecesi, en kıymetlisi, en faziletlisi, zalim bir hükümdarın karşısında geçip de hak sözü söyleyendir. Hak sözü söyleyen kimsedir. Asıl cihad budur.”

Çünkü adam yönetimin başına geçmiş. Bir emriyle birçok iş yapılıyor. Ülkeleri yönetiyor. Haksızlığı, yanlışlığı, zulmü olduğu zaman büyük çapta zulmü oluyor. Onun karşısına geçip de onu doğrulttuğun zaman, onu hak yola getirdiğin zaman, onu haksızlığını engellediğin zaman; bir alim beldelerin, ülkelerin, şehirlerin müteselsil haksızlıklarını engellemiş oluyor.

Onun için en üstün cihad zalim sultanın karşısında hak sözü söylemek. Hayat pahasına da olsa, hapse girmek pahasına da olsa, kelle-yi kaptırmak pahasına da olsa hak sözü söyle-

mek olmuş oluyor. Alimlerin hayırlıları sultanların yanına gitmeyendir. Sultanların hayırlıları alimlere hürmet ve izzet edip onlara yanına gelip onların sözünü dinleyendir, diye başka hadîs-i şerîflerde tavsiyeler var.

«الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، يُحِبُّهُمْ أَهْلُ السَّمَاءِ،
وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحِيتَانُ فِي الْبَحْرِ إِذَا مَاتُوا إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ. أَبُو نُعَيْمٍ، وَالِدَيْمِيُّ، وَابْنُ النَّجَّارِ، عَنِ
الْبَرَاءِ.»

el-Ulemâü verasetü'l-enbiyâi yuhibbühüm ehlü's-semâi ve testağfiru lehümü'l-hîtânü fi'l-bahri izâ mâtû ilâ yevmi'l-kiyâmeti.

el-Berâ b. Âzib *radiyallahu anh'ten* İbn Neccâr, Deylemî, Ebû Nuaym el-İsfahânî rivayet etmişler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki;

el-Ulemâü verasetü'l-enbiyâi. "Alimler peygamberlerin varisleridir." *Yuhibbühüm ehlü's-semâi.* "Gök ehli kendilerini sever. Hayrandır, âşıktır gökteki varlıklar."

Gök ehlinden maksat Allahu alem; melekler Allah'ın o günahsız, mâsum, emredilen şeyi yapmakta hiç kusur işlemeyen melekleri; o alimleri sever.

Ve testağfiru lehümü'l-hîtânü fi'l-bahri.
“Denizdeki balıklar bile alimlere tevbe ve istiğfar edip dua ederler.”

Alimi sadece insanlar sevmiyor, takdir etmiyor. Gökte melekler ve görünmez varlıklar, denizin içindeki balıklar bile bilip bilmediğimiz şekillerle onları methedip onlar hakkında dua ediyorlar.

İzâ mâtû ilâ yevmi'l-kıyâmeti. “Vefat ettiklerinden kıyamet kopuncaya kadar da bu dualar, bu muhabbetler devam eder.”

Alim ölür, sevgisi devam eder. Alim ölür, balıkların, gök ehlinin duası onlara devam eder. Kıyamete kadar devam eder. Onun için ilme bu derecede sımsıkı sarılın. Bu mükâfatları görerek çalışın.

«الْعُلَمَاءُ قَادَةٌ، وَالْمُتَّقُونَ سَادَةٌ، وَمَجَالِسُهُمْ زِيَادَةٌ.»

ابْنُ النَّجَّارِ، عَنْ أَنَسٍ.»

el-Ulemâü kâdetün ve'l-müttekûne sâdetün ve mecâlisühüm ziyâdetün.

Enes *radiyallahu anh'*ten İbn Neccâr rivayet etmiştir.

el-Ulemâü kâdetün. "Alimler kâidlerdir."

Kâid, çoğulu kâde, "kâidler;, insanları yöneten, sevk ve idare eden komutan, ordularını sevk ve idare eden kimse" demek.

Pakistan'ın kurucusu Muhammed Ali Cinnâh diye birisidir. Lakabını hatırlarsınız eğer Pakistan'la ilgili bazı yazılar okumuşsanız. Kâid-i Âzam, derler; en büyük komutan en büyük yönetici" mânasına.

el-Ulemâü kâdetün. "Alimler başkomutanlardır, komutanlardır." *Ve'l-müttekûne sâdetün ve mecâlisühüm ziyâdetün.* "Müt-takîler de takvâ ehli insanlar da seyyidlerdir."

Seyyid, "efendi" demek. Ama bu soylu, asil kimse mânasına geliyor ve çok kıymetli bir sıfat. Bugün Arabistan'a gittiğiniz zaman sıradan bir insana *yâ seyyidî* dediğiniz zaman adam sevincinden şaşırır, yüzüne tebessüm yayılır. Karşımdaki adam bana seyyid dedi, diye ne yapacağını şaşırır. Çok büyük bir iltifattır.

Seyyid; “bir kavmi sevk ve idare eden onlara başkanlık eden efendi, asil yüksek kimse” demek oluyor.

“Alimler komutanlardır başkomutanlardır. Müttakîler seyyidlerdir”

Ve mecâlisühüm ziyâdetün. “Bu alimlerle oturmak, bu takvâ ehli insanlarla oturmak insanın ilmîni arttırır. Sevabını arttırır. Bilgisini, görgüsünü arttırır. Her bakımdan faziletlere, ziyadelere, ikramlara sebep olur.”

O halde biz alimleri arayacağız. Bulacağız ve müttakî insanları tespit edeceğiz. Onların ziyaretine gideceğiz. Onların sohbetlerine rağbet edeceğiz. Onlarla konuşacağız. Onların yanında olmaya gayret edeceğiz.

«الْعَمَائِمُ تَيْجَانُ الْعَرَبِ. فَإِذَا وَضَعُوا الْعَمَائِمَ وَضَع

اللَّهُ عِزَّهُمْ. ابْنُ السُّنِّيِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

el-Amâimü tîcânü'l-arabi fe izâ vadau'l-amâime vadallâhu izzehüm.

İbn Abbas *radıyallahu anhümâ'*dan rivayet edilmiş. Camilerde görürsünüz, bazı kimseler takkelerinin üstüne sarık sarıyorlar. Bizim de başımızda gördüğünüz sarık var. Hoca-

lar camide imamlığı sarıkla yapıyorlar. Fakat halktan da başladı başına sarık saranlar.

Neden?

el-Amâimü tîcânü'l-arabi. “Bu sarıklar Arapların taçlarıdır.” *Fe izâ vadau'l-amâime vadallâhu izzehüm.* “Onlar sarık sarmayı terk ettikleri zaman, sarıktan vazgeçtikleri zaman Allah da onların izzetlerini, şevketlerini, saltanatlarını, itibarlarını indirir. İtibarları kalmaz.”

«الْعِمَامَةُ عَلَى الْقَلَنْسُوتِ فَضْلٌ مَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ
الْمُشْرِكِينَ. يُعْطَى بِكُلِّ كَوْرَةٍ يَدْوِرُهَا عَلَى رَأْسِهِ
نُورًا. الْبَاوْرِدِيُّ، عَنْ رُكَانَةَ.»

el-Amâmetü ale'l-kalensûti faslün mâ beynenâ ve beyne'l-müşrikîne. Yu'tâ bi-küllî kevratin yüdevviruhâ alâ resihi nûran.

Bu hadîs-i şerîfte yine sarıkla ilgilidir:

Takkenin üzerine sarılan sarık, bizim ile müşriklerin arasındaki farktır. Onlar da başlarına bazı başlıklar giyebilirler. Güneş çarpmanın başımız toz olmasın, filan diye bazı başlıklar geçirebilirler kafalarına ama bizim o başa

geçirilen şeyin üstüne bir de sarık sarmamız onlardan farkımızdır. Bizim üstünlüğümüzdür. Sarığın her dolması bir nur, baş üzerinde ayrı bir nurdur. Onu saran kimseye her dolması için Allah tarafından bir nur ihsan olunur, diye buyrulmuş hadîs-i şerîfte.

el-Baverdî, Rukâne *radıyallahu anh*'ten rivayet etmiş.

Birçok kimseler soruyorlar, bu sarığın aslı nedir? Gerekli mi gerekmez mi? Suudi Arabistan'da giymiyorlar, kadınlar gibi başörtü örtüyorlar. Üçgen olarak ikiye bölüyorlar. Başlarına onu örtüyorlar. Lazım mı değil mi?

Her şey ilimle anlaşılacak. Bu hadîs-i şerîfi onun için okumuş oluyorum. Hadîs-i şerîflerde sarık sarmakla ilgili teferruatlı teşvikler var. Bir teşvik de şudur:

“Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan yetmiş kat daha sevaplıdır!”

e. Sarık Takmak ve Sarıkla Namaz Kılmak

Müşriklerle aramızdaki fark bu; bizi böyle saltanatlı, şevketli, heybetli gösteren bir şey oluyor. Onun için bazı kardeşlerimiz, Allah razı olsun, cübbelerinin kenarında saklıyorlar

filan. Camiye girdikleri zaman alışmışlar, kenarda güzelce doluyorlar. Allah razı olsun. İslâm'ın şiarını camide gösteriyorlar.

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةَ. حم، خ، م، ت، ن، هـ حب، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

el-Umretü ile'l-umrati keffâratün limâ beynehümâ ve'l-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cennete.

f. Umre Ve Haccın Mükâfatı

“Bir umre, bir önceki umre ile arada geçen kusurlar ve günahların affına, kefaret olunmasına, silinmesine vesiledir.”

Hac mevsiminin dışında Mekke'yi, Beytullah'ı ibadet kastıyla ziyaret eden kimsenin yaptığı işe umre deniliyor. Umre, “ziyaret” demek. Beytullah'ı ziyaret ediyor. İhram giyiyor. Huduttan, mikaddan ihramlı giriyor. Tavaf ediyor. Sa'y ediyor. Umresini tamamlıyor. Bu bir ziyaret, Kâbe'ye hürmet, Kâbe'yi ziyaret. Allah'ın beyti diye, mukaddes mahal diye

yapılan ziyaret. Bu umredir. Bir önceki umre ile aradaki yapılan günahların affına sebep oluyor. O kadar kıymetli bir ibadet! Meşakkat çekiyor. Yolculuk yapıyor. Masraf ediyor. Teşvik edilmiş bu iş. Müslümanların o mübarek yerleri Peygamber Efendimiz'in yaşadığı o mübarek diyarları görmesi istenmiş. O bakımdan umreye bu mükâfat verilmiş. Bir umreyle öteki umre arasındaki günahları ikinci umre siliyor.

Ve'l-haccü'l-mebrûru leyse lehû cezâün ille'l-cennete.

Hac mevsiminde, Zilhicce ayında, hac mevsiminde de insan makbul, mebrur bir hac yapabilirse...

Hacc-ı mebrur nedir, diye onu da izah etmek lazım: Hacc-ı mebrur; şartlarına riayet ederek, helal parayla, kimseyi üzmeden, kimsenin hakkına tecavüz etmeden edep ile eda edilen bir hacdır. Böyle bir haccın mükâfatı da cennetten başka bir şey değildir, diye Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* müjdelemiş. Haccın sevabı hakkında Buhârî'den, Ahmed b. Hanbel'den, Müslim'den, Tirmizî'den, Neseî'den bütün sıhhatli hadis kitaplarından nakledilmiş bir hadîs-i şerîftir.

g. Hacc İbadetinin Yapılmasını Engellemek

Türkiye'den 140 bin kişi müracaat etmiş. Suudi Arabistan da; "Sizin nüfusunuz 55 milyondur. Onun binde biri olan 55 bin hacı gönderebilirsiniz. Daha fazlasına müsaade vermem, vize vermem." demiş.

85 bin kişi ne yapacak? Hacca gitmek istiyor. Allah emretmiş. Allah'ın emri, İslâm'ın rükünlerinden bir tanesi, onlar da gelirsin-gelemezsin diye kayıt koymaya kalkıyorlar.

İşte müslümanların birlik beraberlik olmadığı zaman ibadetlerinde dahi ne kadar büyük müşkülatın ortaya çıktığını gösteren şeyler. Allah'ın ibadetinin engellenmesi! Kur'ân-ı Kerîm'de bir âyet-i kerîmede buyuruyor ki;

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا

اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا﴾

*Ve men ezlemü mimmen menea mesâci-dallâhi en yüzkera fîhe'smühü ve seâ fî harâbihâ.*¹

“Allah’ın mescitlerinde Allah’ın adının anılmasını engelleyenden ve o mescitlerin harap olmasına sa’y u gayret edenlerden, yer-yüzünde daha zalim kim olabilir? Ne kadar zalim adamdır mescitte Allah’ı zikrettirmiyor. Namaz kıldırılmıyor ve harabiyetine, o mescitlerin cemaatsiz kalmasına veyahut yıkılmasına sebep oluyor.”

“Bir namazın kılınmasına mâni olandan daha zalim kim vardır!” diye Allah Kur’ân-ı Kerîm’de sorarsa; “Bu demek çok zalimdir!” demek.

Hâlbuki namazı her yerde kılabiliriz. Şu camide de kılarız, bahçede de kılarız. Yolun kenarında da kılarız. Seccademizi atarız. Seccademiz yoksa cübbemizi çıkartırız. Ters çeviririz. Hiçbir şey olmazsa kumların üstünde secde ederiz. Yeryüzü bizim için mescittir. Namazı kılabiliriz. Her yerde kılabiliriz. İlle Mekke’de olmak şartı yok. Dünyanın her yerinde namaz kılınırken bir camide, bir mescidde ibadet edilmesinin engellenmesi çok

¹ 2/Bakara, 114

büyük zulüm olarak anlatılırken hacceditilmesi haccettirilmemesi hacca mâni olunması ne kadar büyük zulüm oluyor. Bunu artık sizin mukayesenize bırakıyorum. Tefekkürünüze bırakıyorum.

h. Müslümanların Parçalanması

Muhterem kardeşlerim!

Müslümanlar parça parça parçalanmıştır, bölük bölük bölünmüştür. Osmanlılar'dan sonra Osmanlılar'ın toprakları üzerinde 15-16 tane devlet türemiştir. Suudi Arabistan, Ürdün, Irak aynı şahsa verilmişken üç evlat arasında bölünmüştür. Çıkmıştır ortaya üç tane ayrı devlet. Bu devletler kendi saltanatları payidar olsun diye hudutlar koymuşlardır, yasaklar koymuşlardır. Müslümanlar ticaretinde ziraatında kendi işiyle meşgul. Dinlerinin gereklerini yapma hususunda gayretleri eksik. Protestoları yok. Bir patronun maaşına zam yapmaması üzerine grevler olur. Etler pahalı diye boykotlar olur. Ufak tefek şeylerden nice kitleseel protestolar, hareketler olur. İslâm'ın emirleri çiğneniyor, Allah'ın emirleri engelleniyor. Yaptırılmıyor, yapılmıyor.

Ama müslümanlar dünyanın her yerinde bir milyar müslüman var; reaksiyon göstermediği için, birlik ve beraberlik içinde olmadığı için, alimlerinin sözünü tutmadığı için, alimlerini desteklemediği için, peşinde gitmediği için, zalim idarecileri desteklediği için, zalim idarecilere dur demediği, hayır demediği, niye bunu böyle yapıyorsun diye sormadığı için!

Demek ki zalimin zulmü dalkavuklarla; onlar yapmasa onlar onu desteklemez, yapamayacaklar. Böylece ibadetler dahi yapılamıyor. Makbul bir haccın sevabı cennetten başka bir şey değil. Siz cennete girmek istiyorsunuz. Cennetlik bir iş yapmak istiyorsunuz. Engel olunuyor. Bir milyar müslümandan beş milyon adam korkmuyor ve mâni olmaya çalışıyor! Burası senin malın değil ki! “Burası Ümmet-i Muhammed’in malı. Sen buradaki ibadeti nasıl engellersin?!..” diye dünya çapında bir protesto hareketi olmuyor.

Neden?

Müslümanlar İslâm’ı bir töre olarak, bir folklorik malzeme olarak benimsemişler. İslâm’ı anadan babadan gördükleri şekilde namaz kılmaktan ibaret sanıyorlar. İlimden

mahrumlar, yoksunlar. Onun için kendi meselelerini takipten âcizler. Menfaatlerini kollamaktan âcizler. Başlarına da nice acayip garip insanlar geçmiş. Nice acayip usuller koymuşlar. İbadetler yapılamıyor. Müslümanlar da burada sakin sakin rahat rahat günlerini gün ediyor.

Allahu Teâlâ hazretleri gerçekleri görüp vazifelerini idrak edip ona göre ecr ü sevabı kazananlardan eylesin. Gafillerden, cahillerden etmesin. Yapmamız gerektiği halde yapmadığımız, vazifemiz olan şeylerden dolayı bizi sorguya suale çeker de sıkı bir hesaba tâbi tutarsa hâlimiz nice olur bilmiyorum. Affıyla muamele eylesin. Elimizden geldiğince din-i mübîn-i İslâm'a en güzel tarzda hizmet etmeyi cümlemize nasip ve müyesser eylesin.

Ve bi-hürmeti zikrike'l-cemîl ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtîha!

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Race'nâ mine'l-cihâdi'l-asgari ile'l-cihâdi'l-ekberi. "Büyük cihada döndük, sıra büyük cihada geldi. O da insanın kendi nefsinin terbiye etmesidir." diye bir hadîs-i şerîf var. Bunun sıhhati nedir?

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Hadis alimleri bir hadisin sıhhati konusunda konuşurlarken metot itibariyle bizim düşündüğümüzden farklı düşünürler. Hadis alimlerinin düşünce tarzı şöyledir. Onlar bu sözü söz olarak ele alırlar. Mânası doğru olsa bile mâna bakımından doğru olsa bile râvilerini araştırırlar. “Kimden rivayet edilmiş? Rivayet silsilesi tamam mı, atlama var mı? Bu rivayet silsilesindeki şahısların güvenilirlik derecesi nedir?..” filan gibi çeşitli şeyleri incelerler. Ona göre bir hüküm verirler. Binâenaleyh onların verdikleri hükme göre bu hadis bizim indimizde sabit değildir deseler, diyebilirler. Aslında o Peygamber Efendimiz tarafından söylenmiş bir söz olabilir. Çünkü onlar rivayet silsilesine bakarlar ve aradıkları şartlar itibariyle meseleyi bu yönde incelerler. Bu hadîs-i şerîfi teyit edici, aynı mânayı ifade edici, insanın nefsini terbiye etmesine dair değil hadîs-i şerîfler; âyetler var! Bırakalım hadîs-i şerîfi aramayı, Kur’ân-ı Kerîm’de âyetler var!

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا﴾

*Kad eflaha men zekkâhâ ve kad hâbe men dessâhâ.*² “Kim nefsinin terbiyesi etmişse felah bulmuş demektir. Kim bunu yapmamışsa felakete uğramış demektir.” diye âyet var. Onun için insanın nefsinin terbiyesi etmesi nefsinin hevâ-yı nefsi ile arzularıyla mücadele etmesi Kur’an’ın bir emridir. Bunun dışındaki birçok başka hadîs-i şerîflerin tavsiyesidir. Bu arada da bu hadîs-i şerîf de vardır. Şimdi bu hadîs-i şerîfin râvileri hakkında alimler ne demiş? Onu araştıralım. *Keşfü’l-Hafâ* gibi *el-Makâsidü’l-Hasene* gibi kaynaklarda, öbür kaynaklarda araştıralım. Alimler bunun hakkında ne sıfatı söylemişler? Hani hasen hadis mi demişler, garib hadis mi demişler, merfû mu demişler, maktû’ mu demişler? Hükümünü araştıralım. Ama bu mâna sahihtir. İnsanın nefsinin süflî arzularına karşı çıkması, nefsinin terbiyesi etmesi en önemli vazifelerimizden biridir. En mühim cihad odur. Bu hususu teyit eden sadece bu rivayet değil başka rivayetler vardır.

Gümüshaneli [Ahmed Ziyâüddin] Hocamız *rahmetullahi aleyh* Râmûzü’l-ehâdîsi yazan büyük hadis alimi hocamız, bu gibi hususlarda

² 91/Şems, 9-10

şöyle bir metot takip ediyor: Bir hadîs-i şerîfi alıyor. “Bu hadîs-i şerîf filanca alimin kitabında rivayet edilmiş. Şu şu râviler zincirinden gelmiş. O râvilerin içinde güvenilmeyen şu adam varmış...” Tamam. Bunu alıyor. Yazıyor. Ondan sonra onun altında rivayeti sağlam olan, kaynağı sağlam olan bir iki hadîs-i şerîf daha getiriyor. Oradan anlıyorsun ki konu doğru, ifade hakikat, gerçek. Ama birinci rivayet sıhhatli değil. Rivayet sıhhatli değil ama muhteva sağlam!

Mesela bir profesör arkadaşı zikrettiler. Dediler ki; “‘Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, hemen yarın ölecekmiş gibi âhirete çalış!’ Ben böyle bir hadis görmedim, duymadım...” filan demiş. Ben altı-yedi tane hadis tespit ettim, muhtelif şekillerde. İfadeleri farklı farklı. Başka başka kaynaklardan gelmiş. Aynı mânayı ifade ediyor. O zaman bir katiyet kesp ediyor.

Bir hoca çıkmış; biraz Arapça’sı var, hafızlığı var: “Bu işrak namazıyla ilgili fazla bir rivayet duymadım ben.”

Sen duymamışsan duy. Karıştır öğren. Ben sekiz-on tane rivayet biliyorum. Sabah namazından sonra işrak vaktine kadar ibadetle meşgul olmak hususunda sekiz-on tane rivayet

biliyorum. Bizim meseleleri araştırırken yapmamız gereken iki şey var. Bir; o konu doğru mu değil mi? Muhteva doğru mu? Muhteva doğru! Peki, o muhtevayı bize anlatan şu rivayet doğru mu? Bakalım onu araştıralım. râviler sıhhatli mi? Kusurlu mu? O ayrı mesele. Ama şu nefsin terbiyesi dinimizin aslı, esası, özüdür. İşin temel noktasıdır. Takvâ da ona bağlıdır verâ da ona bağlıdır. O olmadığı zaman hiçbir şey olmaz.

Soru: Bizim bildiğimize göre Fatih Akşemseddin'e intisaplı; Akşemseddin Fatih'e bey'atlıydı. Bunu açıklar mısınız?

Bu hikâye, yakıştırma. Böyle söyleniyor. Aslında Fatih de o zamanki hilafetin bir uçbeyidir. Asıl İslâm devletinin hudutlarında gazâ eden bir komutan durumundadır. Onun da bey'ate hakkı yok. Asıl onlar da Abbasî halifesine bey'at ediyorlar. Bunları bilmeyen insanlar böyle karmakarışık laflar söylüyor.

Muhterem kardeşlerim!

Cahillik zordur. Cahillikle iş olmaz. Fatih Sultan Mehmed kendi kendisine bey'at almış değil. Fatih Sultan Mehmed de asıl büyük Abbasi Hilafetine tâbi. Osmanlılar'da öyledir.

Meseleleri bilmeyenler Kendi işlerine geldiği şekilde yalan yanlış şeylerle karmakarış karıştıyorlar.

Kur'ân-ı Kerîm'de;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

*Yâ eyyühe'l-lezîne âmenû etîullâhe ve etîu'r-rasûle ve ülû'l-emri minküm.*³ "Allah'a ve Resûlüne ve sizden olan emirlere itaat edin!" buyuruluyor.

Allah'a itaat, tamam. Resûlullah'a itaat, tamam. Resûlullah'ın tayin etmiş olduğu işin başındaki bir kimse, Resûlullah'ın görevlendirdiği bir kimse, ona da itaat edecek!

Resûlullah bir yere bir müfreze göndermiş. Müfrezenin başına bir ulû'l-emr komutan tayin etmiş. Bu sizin başkanınızdır, demiş. Ötekiler ona tâbi olacak.

Neden?

Resûlullah'ın hatırına, Allah aşkına, Allah rızası için ona tâbi olacak! Bu gayet basit bir şeydir. Ama yüzlerce rivayet var. Onları söy-

³ 4/Nisâ, 59

lüyorum, millet gelip bana başka başka şeyler söylüyor. Resûlallah var, Resûlullah'ın görevlendirdiği insanlar var. Resûlullah'tan sonra halife kim? Mühim olan odur.

Resûlullah'tan sonra halife alimler, Allah'ın dinin en iyi bilenler! Ona herkes itaat edecek ve onun görevlendirdiği kimseler olursa o ulû'l-emre de itaat edecekler. O görevlendirdiği kimseler de işin ehli olacak. İşin ehli olmazsa azledilir. Vazgeçilir. Değiştirilir.

Soru: Babam, benim sohbetlere zikirlere gitmeme fiilen mâni olmaya çalışıyor. "Siz fitnecisiniz. Fitneden başka yaptığınız bir şey yok!.." gibi sözler sarf ediyor. Bana sürekli zulmediyor. Ben de sabretmeye çalışıyorum fakat ne kadar başarılı oluyorum bilmiyorum. Bana ne tavsiye edersiniz? Allah rızası için bana bir yön çizmemi tayin ederseniz bahtiyar olurum.

Muhterem kardeşlerim!

Zikir Allah'ın emridir. Kur'an'ın emridir. Allah'ın emrini, Kur'an'ın emrini herhangi bir baba engellemeye hak sahibi değildir. "Allah'a isyanda kula itaat olmaz." Kardeşimiz tabii zikir vazifesine devam edecek. Babasına

da anlatacak: “Bak âyette böyle deniliyor baba, sen müslüman değil misin? Hadîs-i şerîfte böyle deniliyor...” diye okusun *Râmûzü'l-ehâdîs*'i tarasın. Sonunda zaten indeksi var. Zikirle ilgili hadîs-i şerîfleri babasının önüne yığsın! Bak bu kadar hadis var. Açsın Kur'an'ı, Kur'ân-ı Kerîm'in fihristini; zikirle ilgili âyetleri toplansın. İçinde zikir geçen Kur'an fihristleri var. Orada zikirle ilgili seksen küsur yerde âyet var. Belki daha fazladır. Onları okusun. “Babacığım sen ne yapıyorsun? Allah böyle emrediyor, sen niye mâni oluyorsun?” desin.

Soru: Ben sarık sarıyordum. Bizim köyde reaksiyon gösteriliyor. Hazmedemiyorlar. Onun için vazgeçtik. Ne dersiniz?

Alışsınlar. Sarmalı. Bu hadîs-i şeriftir, desin. Mütebessim konuşsun. Gülerek konuşsun. Allah iyiliğinizi versin, desin. Allah hidayet versin, desin. Araplar'ın bir sözü benim hoşuma gidiyor.

Allahu yehdîk. Bir kimseyle biraz konuştu da şey yapmadı mı *Allahu yehdîk*, “Allah sana hidayet versin.” diyorlar. Allah sana hidâyet versin. “Bu hadîs-i şeriftir, Allah'ın emridir.”

filan diye yumuşak söylesin. Sarmaya devam etsin, geri durmasın, öğrensinler. Biraz gözleri alışsın!

Çirkin şeylere bizim gözlerimizi alıştırdılar. Kızların açık gezmesine, kadın erkeğin çift dolaşmasına, sokaktaki rezaletlere her şeye bizi alıştırdılar. Bizim İslâmî şeylerimize camide hazmedemiyorlar. Alıştıralım. Biraz alışsınlar.

Soru: İslâm'a İslâmî olmayan bir yolla varılır mı?

Hayır. İslâm'a hizmet etmek için yine İslâm'ın yolundan gitmek lazım. İslâm'ın özüne ulaşmak için yine İslâmî yoldan gitmek lazım. Habis, tayyibi hâsıl etmez, diyor Peygamber Efendimiz. Kötü şey iyi şey hâsıl etmez. Tayyib olan şey tayyib olan şeyi hâsıl eder. Haram malla hayır olmaz. Hasenat olmaz. Haram yolla hayır ve bereket olmaz. Temiz yolla olacak. Allah'ın gösterdiği, istediği yolla olacak. Aksi takdirde hayır ve bereket olmaz.

Soru: Ben ticaretle uğraşıyorum. Şu anda büyük bir işim yok. Dükkân açacak durumum

yok. Vergiye tâbi olmam vergi vermem gerekir mi? Vermediğim zaman mesul olur muyum?

Kazanmadığı zaman vermesine lüzum yok, mesul olmaz. Kazandığı zaman, şartları tahakkuk ettiği zaman dinî vazifelerini, zekâtını vs. verecek. Hizmetlerini yapacak.

Soru: Babam sakal bırakmama razı olmuyor, ne buyurursunuz?

İdare edecek, ikna etmeye çalışacak. Zor. Bu devirde müslümanların bazen anasından babasından çektikleri [oluyor]...

Soru: Müslümanlara yararlı olmak ve dine daha iyi hizmet etmek için sakalın kesilmesinin hükmü durumu nedir?

Olabilir ama gerçekten öyleyse! Gerçekten dine hizmet edilecekse o zaman olur. Peygamber Efendimiz bir kabilenin başındaki yahudi reisini öldürmek için bazı kimselere ruhsat verdi. Onlar da; “Yâ Resûlallah! Müsade eder misin, sizin aleyhinizde konuşarak adama yanaşalım da ondan sonra haklayalım?” “Eh, olur.” dedi. Kendi aleyhine konuşarak adama yanaştılar. Öldürdüler. Müslümanların

intikamını aldılar. Olabilir. Ama gerçekten öyle olması lazım. Kendisi öyle sanıp da aslında öyle değilse vebal olur.

Soru: Arası bozulan müslümanların barışmaları için dua edilir mi? Bizim için sevabı var mıdır?

Çok sevabı vardır. Birçok hayırlı sevaplı işten daha sevaplısı *islâh-ı zâti'l-beyn*, iki dargın müslümanın arasını bulmaktır. Çok önemli, çok sevaplı bir şeydir. Onu yapmaya gayret edin, hiçbir şey yapamazsanız dua edin!

Soru: Sarıkla kılınan namazın sarıksız kılınan namazdan yetmiş derece sevaplı olmasıyla ilgili hadis için bazı hocalar zayıf diyorlar. Ne dersiniz?

Zayıf da olsa uygulayın, derim. Çünkü bu gibi şeylerde rivayetler uygulanır. Bunda bir mahsur yok, uygulanmasında zarar olmayan şeyler, o sevabı kaçırmayayım diye uygulanır.

Keşfü'l-Hafâ isminde büyük hadis kitabını, hadis tenkidi kitabını yazmış olan alim; “Şöyle yaparsanız cüzzam hastalığına yakalanırsınız.” diye bir rivayeti sahih görmemiş,

kendisi doğru bulmamış. Kabul etmemiş. O işi yapmış. O işi yapınca da cüzzam hastalığına tutulmuş. Tehlikeli bir hastalık cüzzam hastalığı. Rüyada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'i görmüş. Peygamber Efendimiz, mütebessim, ona diyor ki;

“Sen falanca hadisi duymadın mı? Hani hadiste ‘Şöyle yaparsanız cüzzam hastalığına tutulursunuz.’ denilmemiş miydi?”

“Evet yâ Resûlallah. Ama ben ona sizden sabit değil diye karar verdim, bilimsel araştırmam sonucunda o kanaate vardım.” diye cevap vermiş rüyada. Peygamber Efendimiz;

“Olsun, yine mucibince amel etseydin...” demiş. Sonra da mesh etmiş, o hastalığı geçmiş, diye *Keşfü'l-Hafâ'* da var. Alimin bu rivayeti oraya almasındaki maksadı şudur: Hadîs-i şerîfler zayıf hadis de olsa böyle fazâil bâbında uygulanır. O sevaplar kaçırılmamaya çalışılır. Gerçek olduğu halde her şeyin tam sıhhatli rivayeti bulunamıyor.

Soru: Yeryüzünde birçok alim var. Hepsine biat gerekir mi? Biat sadece bir şahsa yapılmaz mı?

Evet, bir şahsa yapılır. Alimlerde en büyük alime bey'at etmesi lazım. Silsile-i merâtibde öyledir. Ondan sonra o silsile-i merâtibe göre birbirine âmir-memur ilişkisiyle bağlanırlar ve bağıdırlar. Alimler çok olduğu gibi emirler de çoktur. O bir şey değil. Vaziye-te göre, bölgeye göre, şartlara göre üç kişi yola gitse bile müslümanların bir tanesini emir seçmeleri gerekiyor. Ona bağlanması gerekiyor. Bölgesinin şartlarına, imkânlarına göre bu olabilen bir şeydir. Eğer kendilerinden daha alim bir grupta karşılaşırlarsa, böyle bey'atlaşmış kimseler, ona ittiba ederler. Onlar daha büyüğüyle karşılaşırlarsa ona ittiba ederler.

Soru: Sakal bırakırken aileden izin alınır mı?

Hayır, izin almaya lüzum yoktur.

Soru: Herhangi bir tarikate girip iki üç sene onun gerektirdiği vazifeleri yapmayan bir kimse daha sonra tarikat değiştirebilir mi? Tarikatlar değiştirilebilir mi?

Tarikatların değiştirilmesi: İnsan terbiye için mânevî terbiye için bir kimseye bağlanı-

yor. Bağlandığı kimsede terbiye edicilik şartları bulunmadığına kâni olursa, şartların bulunduğunu bildiği bir başka şahıs tanırorsa ona bağlanması boynunun borcu olur. Çünkü mühim olan yetişmek ve Allah'ın rızasını kazanmaktır. Ama öyle bir durum yoksa bağlandığı kimseye verdiği ahde, söze sâdik kalması uygun olur. Çünkü ahde sadakat de dinimizin emirlerinden biridir.

Soru: Müslüman kadın devlet dairelerinde çalışabilir mi? Okuyup da devlet dairesinde çalışmayı hak kazanan bir kadın görevine devam etmeli mi yoksa görevi bırakmalı mı?

Bu, gördüğü görevle ilgilidir ve görevi yaparken çevrede bulunan şartlarla ilgilidir. Çevre şartları ve görev İslâm'ın emirleri ile aykırı düşmüyorsa, emirlerine ters düşmüyorsa o tarzda bir kadın çalışması mümkün olabilir. Çalışabilir. Bir hastanede, bir yaşlılar yurdunda, bir ticarethanede, daha başka bir imalathanede çalışabilir. Bunlar mümkün olan şeyler. Ama şartlara riayet etmek, İslâm'ın emirlerini çiğnememek esas oluyor.

Soru: İki kişi birbirine küs. Birisi selam veriyor, ötekisi almıyor. Birisi konuşuyor, ötekisi konuşmaya cevap vermiyor. Bu durumda ne yapmak lazım?

Selam veren tabii kazanıyor. Selam vermeyen günaha giriyor. Vebali de vermeyene, konuşmayana ait oluyor. İsterse yumuşak bir tarzda biraz daha devam eder. İsterse artık kendisi de bir kenara çekilir.

Soru: Evli bir erkeğin, hanımının kız kardeşiyle yüz yüze görüşüp bir arada oturması nasıldır?

Tesettüre riayet etmek şartıyla olabilir. Çünkü hanımının kız kardeşidir. Ama bir arada halvet kalmaları doğru değildir. Tek bir odada yalnız kalmaları câiz değildir.

Soru: Bir konuda iki tarafın niyeti olumlu olsa, istişare de yapılsa fakat istihare olumsuz çıksa bu işten vazgeçmek gerekir mi? İstişare mi önde gelir istihare mi?

İstişare önde gelir. Sağlam fıkıh bilgisi kuvvetli olan bir kimsenin istişaresi önde gelir.

Soru: Şu devirde sarık sarmak camide ayrıcalık yaratıyor ve cemaat üzerinde ters tepki yapıyor. Ne dersiniz?

Öyle bir şey bahis konusu değil. Öğrensinler yavaş yavaş. Yumuşak yumuşak anlatın.

Soru: Müslümanlar ittifak etseler halife seçseler, o zaman herkesin ona bey'at etmesi gerekir mi?

Gerekir. Müslümanlar ittifak ettiği zaman ekseriyet hâsıl olduğu zaman herkesin ittiba etmesi gerekiyor.

Soru: Kadınlar rabıta-i mürşid yapabilir mi?

Yapabilir.

Soru: Günümüzde çok İslâmî olduğu söylenen marş kasetleri çıkıyor. Bunların içinde müzik de oluyor. Dinlemek caiz mi?

Konu ve muhteva itibariyle İslâmî olduğu için dinlemek câiz olabilir. Orada nefis kabarmıyor, İslâmî duygular kabarıyor.

Soru: İçimizden vesvese gibi duygular geliyorsa bundan kurtulmak için ne yapmalıdır?

Kendisini zikirle meşgul etmelidir. Boş kalan kaba başka şeyler doluyor. Zikirle dolu olsa kötü şeylere fırsat olmayacak. Vesveseyi yenmek için abdestli olmak lazım. Allah'a sığınmak lazım. Vesveseye itibar etmemek lazım. Vesvese ettiği tereddüte hiç aldırma-mak lazım. Böyle yenilir.

Soru: Farz namazlarından önce İhlâs sûresi okumak bid'at mıdır?

Cemaat hazırlansın, sünnete kılmaya durmasınlar. Farzın yakın olduğu belli olsun diye Kur'an okumak sevaptır. Bakışa göre de-ğişir. Kur'an okumak sevaptır. İhlâs sûresi de çok sevaplı bir sûredir. Onu okumuş oluyoruz. Biraz da ikaz etmiş oluyoruz. Hani kızdığımız bir insana *salli ale'n-nebî* diyoruz mesela, Araplar böyle diyorlar. Biraz münakaşa hara-retlendi mi *salli ale'n-nebî*, "Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getir." diyor. O da; *Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed* deyince hararet, tansiyon biraz düşüyor. Bu-nun gibi bir tedbir. Hiç olmazsa Kur'an okunu-yor. Sevaplı olması lazım.

Soru: “Kim müslümanların derdiyle ilgilenmeden akşamlarsa o akşam müslüman olarak akşamlamamıştır.” Müslümanların derdiyle ilgilenmek için her gün asgarî ne yapmalısınız? İslâmî merkezlere gitmek yeterli midir?

İslâmî haberleri takip edeceksiniz. Çevrenizle ilgileneceksiniz. Müslümanın münferit yaşamaması lazım. Grup hâlinde, cemaat hâlinde, dernek hâlinde olması lazım. Camiye müdavim olmak lazım. Öteki müslümanlarla sohbet hâlinde olması lazım. Dertler bilinsin ve onların çaresi için çalışma mümkün olsun.

Soru: Kul haklarını ödemek için ne tavsiye edersiniz diyor?

Kulların hakları kendilerine verilir helal etmezse âhirette alır. Ödemeyecek durumda ise Allah’a yalvarır: “Yâ Rabbi! Ödemeyecek durumdayım. Sen bana gayret, kuvvet ver...” der. Ödemek niyetiyle gayret ederse bir insan, Allah yardım eder. Bir de Allah rızası için güzel bir hac yapan bir insanın en sonunda mümkün olmayan kul haklarının da ödeneceğine dair müjdeler vardır. Hac etmekle Allah o sonucu sağlayabilir.

Soru: Allah rızası için kızlara bir şey anlatmak ve onlarla dinî konularda tartışmak câiz midir?

Tehlikelidir. Çünkü arkasından daha başka şeyler çıkabilir. Mahrem olan kimselerin pek şey yapmaması lazım.

Soru: Nefsime hoş gelen vesveselerden ve nefsim hoş gelen şeylerden bir türlü kurtulamıyorum. Çok etkiliyor. Kurtulmak için ne yapmam lazım?

Oruç tutar. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm* demeye müdavemet ederse inşaallah Allah yardımcı olur.

Soru: Beynamazla kurban kesmek doğru mudur, câiz midir?

Beynamaz, namaz kılmayan; namaz kılmamak bir kusurdur ama insanı İslâm'dan çıkartmıyor. Kusurlu müslüman oluyor. Kusurlu müslüman, namaz kılmaması bir kusur fakat kurban kesmesi boynuna vâcib. Onunla beraber ötekisi ortak olarak kurban kesebilir. Câizdir.

Allah hepinizden razı olsun.

Ve bi-hürmeti zikrike'l-cemîl ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtîha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13 Zilka'de 1410 / 07.06.1990

Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

